

Про стан платіжного балансу

в IV кварталі 2024 року

(за попередніми даними^{1,2}, за методологією шостого видання
Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції)

Дефіцит поточного рахунку платіжного балансу в IV кварталі 2024 року становив 2.6 млрд дол. США, або 4.8% від ВВП (за IV квартал 2023 року – 3.4 млрд дол. США, або 6.4% від ВВП). Звуження дефіциту пов'язане зі зростанням обсягів грантової допомоги від міжнародних партнерів (4.6 млрд дол. США порівняно з 1.9 млрд дол. США). Водночас баланс первинних доходів став від'ємний: на тлі скорочення оплати праці зростали виплати за доходами від інвестицій. Також розширився дефіцит торгівлі товарами.

Дефіцит поточного рахунку без урахування реінвестованих доходів та грантів від міжнародних партнерів становив 7.3 млрд дол. США, або 13.7% від ВВП (у IV кварталі 2023 року – 5.2 млрд дол. США, або 9.8% від ВВП).

Дефіцит зовнішньої торгівлі товарами та послугами в IV кварталі 2024 року становив 10.4 млрд дол. США (у IV кварталі 2023 року – 10.0 млрд дол. США).

Експорт та імпорт товарів³ зросли на 17.3% та 13.0% відповідно; порівняно з попереднім кварталом експорт товарів збільшився на 11.5%, а їх імпорт – на 10.3%.

Експорт товарів у IV кварталі 2024 року становив **10.2 млрд дол. США**. Його зростання майже на дві третини забезпечувалося збільшенням експорту **продовольчих товарів**: на 16.1% (порівняно з III кварталом 2024 року на 22.7%) за рахунок усіх компонентів насамперед зернових (на 24.5%) та насіння олійних культур (на 18.8%), олії (на 9.0%) та м'яса (на 31.7%). Також зріс експорт:

продукції металургії	– на 21.8% (-20.8% до III'2024);
мінеральних продуктів	– на 32.8% (+11.4% до III'2024);
(у тому числі за рахунок руд)	– на 39.4% (+9.1% до III'2024);
деревини та виробів із неї	– на 19.1% (-7.1% до III'2024);
продукції машинобудування	– на 11.8% (+10.5% до III'2024);
продукції хімічної промисловості	– на 14.9% (-3.3% до III'2024);
промислових товарів	– на 9.3% (-4.7% до III'2024).

У географічному розрізі за IV квартал 2024 року експорт збільшився до всіх основних

¹ Відповідно до Закону України від 03 березня 2022 року № 2115-IX “Про захист інтересів суб’єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни” частина інформації, що потрібна для складання платіжного балансу, не збирається. Оцінка платіжного балансу за IV квартал 2024 року здійснена на підставі наявної інформації та уточнюватиметься після отримання додаткових даних.

² Усі дані з платіжного балансу наведені без урахування тимчасово окупованої російською федерацією території України.

³ Усі зміни показників у процентному відношенні наведено порівняно з показниками відповідного періоду минулого року, якщо не зазначено інше.

регіонів світу, із них найбільше – до Азії (на 786 млн дол. США, або на 41.9%, частка зросла з 21.5% до 26.1%) та Африки (на 259 млн дол. США, або у 1.6 раза, частка зросла з 5.4% до 7.1%). Також зріс експорт до країн Америк (на 155 млн дол. США, або 1.9 раза, частка зросла з 2.1% до 3.3%), ЄС (на 135 млн дол. США, або на 2.4%, частка скоротилася з 63.9% до 55.8%) та країн СНД – на 79 млн дол. США (або 18.7%, частка зросла на 0.1 в. п. до 4.9%).

Імпорт товарів становив 19.3 млрд дол. США. Енергетичний імпорт скоротився на 11.3% (порівняно з III кварталом 2024 року на 14.4%) насамперед за рахунок нафтопродуктів. Неенергетичний імпорт зріс на 17.0% (на 14.4% порівняно з III кварталом), більше половини зростання якого було забезпечено збільшенням імпорту **продукції машинобудування** (на 24.3%; на 17.8% порівняно з III кварталом). Також збільшився імпорт:

продукції хімічної промисловості	– на 11.2% (+4.0% до III'2024);
продовольчих товарів	– на 15.4% (+30.2% до III'2024);
деревини та виробів із неї	– на 16.5% (+5.2% до III'2024);
промислових виробів	– на 3.9% (-13.2% до III'2024);
металургійної продукції	– на 1.2% (-4.5% до III'2024).

У географічному розрізі за IV квартал 2024 року найбільше збільшився імпорт із країн Азії (на 973 млн дол. США, або на 17.1%, їх частка збільшилася з 33.4% до 34.6%) та ЄС (на 915 млн дол. США, або на 11.2%, частка скоротилася з 48.0% до 47.2%). Також збільшився імпорт із країн Америк (на 199 млн дол. США, або 19.1%, частка зросла на 0.3 в. п. до 6.4%) та Африки (на 39 млн дол. США, або на 23.2%, частка збільшилася з 1.0% до 1.1%). Водночас скоротився імпорт із країн СНД (на 93 млн дол. США, або 39.1%, частка зменшилася з 1.4% до 0.8%).

Дефіцит торгівлі послугами скоротився до 1.3 млрд дол. США (порівняно з 1.6 млрд дол. США в IV кварталі 2023 року) насамперед за рахунок скорочення імпорту (на 4.4%), у той час як експорт послуг був на рівні попереднього року. Скорочення імпорту послуг за рахунок зменшення витрат⁴ подорожуючих і короткострокових мігрантів (на 10.8%, до 3.4 млрд дол. США) та державних послуг (на 46.7%) лише частково компенсувалося збільшенням імпорту транспортних послуг (на 5.7% за рахунок морського та повітряного транспорту), інших ділових послуг (у 1.9 рази за рахунок професійних та технічних послуг), комп'ютерних послуг (на 21.0%), плати за використання інтелектуальної власності (на 28.1%) та послуг з ремонту та технічного обслуговування (на 25.9%). Зростання витрат осіб, які подорожують Україною (на 27.8%), експорту державних (на 4.7%) та будівельних послуг (у 3.1 рази) було повністю компенсоване скороченням експорту транспортних (на 6.0% насамперед за рахунок залізничного та повітряного транспорту) та комп'ютерних послуг (на 2.1%; зменшуючись десятий квартал поспіль).

Баланс первинних доходів став негативним: 24 млн дол. США порівняно з профіцитом у 1.6 млрд дол. США у IV кварталі 2023 року. Це стало результатом

⁴ Оцінка витрат українців за кордоном ґрунтується на даних про розрахунки платіжними картками за кордоном, даних ООН та прикордонної служби про кількість осіб, які виїхали за кордон через війну.

одночасного зменшення надходжень за статтею “оплата праці” (на 27.5%) та збільшення виплат доходів від інвестицій (в основному за рахунок дивідендів – 0.9 млрд дол. США порівняно з 0.2 млрд дол. США у IV кварталі 2023 року).

Профіцит балансу вторинних доходів зріс до **7.9 млрд дол. США** (у IV кварталі 2023 року він становив 4.9 млрд дол. США), що зумовлювалося збільшенням грантової допомоги⁵ від міжнародних партнерів до 4.6 млрд дол. США (у IV кварталі 2023 року – 1.9 млрд дол. США) та гуманітарної допомоги до 0.9 млрд дол. США (0.8 млрд дол. США у IV кварталі 2023 року). Водночас дещо скоротилися обсяги наданої технічної допомоги – 0.3 млрд дол. США порівняно з 0.6 млрд дол. США в IV кварталі 2023 року.

Обсяги приватних грошових переказів, що надходили в Україну, становили 2.3 млрд дол. США⁶, скоротившись порівняно з IV кварталом 2023 року на 18.0%. Потік переказів через офіційні канали зменшився на 15.2% за рахунок скорочення як обсягів заробітної плати, яку українці отримували з-за кордону (на 20.8%), так і інших приватних переказів (на 10.1%). Надходження грошових переказів через неформальні канали зменшилося на 21.8%.

Чисте запозичення від зовнішнього світу в IV кварталі 2024 року (сумарне сальдо поточного рахунку та рахунку операцій з капіталом) **становило 2.5 млрд дол. США** (у IV кварталі 2023 року – 3.4 млрд дол. США).

У IV кварталі 2024 року чистий приплив за фінансовим рахунком становив **5.8 млрд дол. США** (у IV кварталі 2023 року – 3.4 млрд дол. США): суттєвий приплив до державного сектору був частково нівельований відпливом із приватного сектору.

Чистий приплив коштів до державного сектору становив 10.4 млрд дол. США (у IV кварталі 2023 – 7.3 млрд дол. США) і зумовлювався чистим залученням позик від міжнародних партнерів на 10.8 млрд дол. США (7.4 млрд дол. США у IV кварталі 2023 року). Ці надходження були частково нівельовані виплатами нерезидентам за ОВДП (0.1 млрд дол. США).

Чистий приплив за прямими іноземними інвестиціями становив 264 млн дол. США (у IV кварталі 2023 року – 354 млн дол. США) і сформувався за рахунок:

інвестицій в акціонерний капітал (крім реінвестування доходів) у 304 млн дол. США (у IV кварталі 2023 року – 200 млн дол. США);

чистого залучення за борговими інструментами у 33 млн дол. США, з них 267 млн дол. США – залучення між сестринськими підприємствами (у IV кварталі 2023 року чисте залучення становило 107 млн дол. США, із них між сестринськими підприємствами – 10 млн дол. США).

⁵ Грантова допомога, отримана в IV кварталі 2024 року, спрямовуватиметься на відшкодування видатків держбюджету для забезпечення виплат співробітникам служб першого реагування (ДСНС), виплат ВПО, пенсійних виплат, оплати праці надавачів медичних послуг, що надають послуги за програмою медичних гарантій.

⁶ Загальні обсяги переказів уточнюватимуться на підставі даних дзеркальної статистики окремих країн, що надходять пізніше оприлюднення даних платіжного балансу.

Водночас вилучення реінвестованих доходів⁷ банків становило 104 млн дол. США (у IV кварталі 2023 року вилучення реінвестованих доходів банків становило 194 млн дол. США, реінвестування доходів реального сектору – 238 млн дол. США).

Чисте збільшення зовнішньої позиції банківської системи за операціями з портфельними та іншими інвестиціями становило 869 млн дол. США (у IV кварталі 2023 року – 400 млн дол. США) і сформувалося за рахунок чистого збільшення зовнішньої позиції за статтею “валюта та депозити” на суму 693 млн дол. США (у IV кварталі 2023 року чисте зменшення становило 75 млн дол. США) та чистої купівлі цінних паперів нерезидентів на суму 253 млн дол. США (у IV кварталі 2023 року – 603 млн дол. США).

Чисте збільшення зовнішньої позиції реального сектору (без урахування прямих іноземних інвестицій) становило 3.6 млрд дол. США (4.1 млрд дол. США в IV кварталі 2023 року) і зумовлювалося зростанням обсягів готівкової валюти поза банками на 4.8 млрд дол. США (у IV кварталі 2023 року – на 3.6 млрд дол. США). З іншого боку, воно було частково нівельоване:

чистим збільшенням заборгованості за кредитами та позиками на 1.1 млрд дол. США (у IV кварталі 2023 року – 0.2 млрд дол. США);

чистим зменшенням зовнішньої позиції за торговими кредитами на 0.3 млрд дол. США (у IV кварталі 2023 року чисте збільшення становило 0.7 млрд дол. США).

У цілому **відплив із приватного сектору (разом із помилками та упущеннями) становив 4.6 млрд дол. США** (у IV кварталі 2023 року – 3.9 млрд дол. США).

Платіжний баланс у IV кварталі 2024 року зведено з профіцитом у 3.3 млрд дол. США (у IV кварталі 2023 року дефіцит становив 25 млн дол. США). Чисті залучення від МВФ становили 1.9 млрд дол. США (у IV кварталі 2023 року – 0.4 млрд дол. США).

Міжнародні резерви на кінець IV кварталу 2024 року становили 43.8 млрд дол. США, що забезпечує фінансування імпорту майбутнього періоду протягом 5.5 місяця.

Дата останнього оновлення 01.04.2025

⁷ До платіжного балансу за IV квартал 2024 року включені обсяги реінвестування доходів тільки банківського сектору.